

*Τάσος Κατράπας, Νίκος Κούνδουρος,
Θανάσης Βέγγος. Μακρόνησος 1949*

Στη μνήμη του καλού μας ανθρώπου που πέθανε στις 3 Μαΐου 2011, μια αφήγηση του σκηνογράφου - εικαστικού καλλιτέχνη Τάσου Ζωγράφου.

«Έφεραν τον Θανάση Βέγγο στη Μακρόνησο τον Μάρτη του 1949. Ήταν νευρικός, αεικίνητος, αγχώδης με όλα. Ήταν όμως και καρτερικός και βοηθούσε. Το λιγότερο που φοβήθηκε ήταν η Μακρόνησος. Πιο πολύ φοβόταν τη σκόνη, όχι τα μικρόβια.

Στα μακαρόνια μέσα έκοβε ένα κρεμμύδι κι έτρωγε ό,τι περίσσευε από την караβάνα του άλλου χωρίς να σιχάινεται. Αλλά δεν μπορούσε να ανεχτεί τη σκόνη. Και την αταξία. Έτυχε να κοιμόμαστε στο ίδιο τσαντίρι. Το καλοκαίρι έκανε αφόρητη ζέστη, οι σκηνές πύρωναν κι έτσι ανεβάζαμε τα πλαϊνά παραπέτα να μπει λίγος αέρας. Μαζί με τον αέρα όμως έμπαινε και σκόνη. Ο Θανάσης δεν μπορούσε να την υποφέρει. Μόλις γλαρώναμε, πήγαινε και τα 'κλεινε. Τον τιμωρούσαμε μόλις κοιμόταν. Του βάζαμε στη μούρη τις κάλτσες που δεν τις πλέναμε ποτέ.

Με φώναζε λιγδοτάμπαρο γιατί μέσα στις άλλες αντιδράσεις μας ήταν και κάτι περίεργες, π.χ. η βρώμα. Ο στρατός θέλει να είσαι άψογος. Πολλοί από εμάς όμως δεν πλενόμαστε, ως πράξη αντίστασης. Βγάζαμε από τον μπερέ τη λίγδα με το σουγιά.

Ο Θανάσης ήταν επίσης ο τρεχαντήρης. Έτρεχε τότε και τρέχει ακόμα. Τρέχει και δεν φτάνει. Μια φορά είχα πάρει γράμμα από τον πατέρα μου που ήταν κατάκοιτος. Είχα ήδη τα εχέγγυα του τρελού, κάτι που μπορεί να το πιστοποιήσει κι ο Βέγγος, γιατί όταν βγήκα στην αναφορά αυτός ήταν μπροστά μου στη γραμμή.

Είπα μήπως μπορέσω και πάρω καμιά άδεια.

Ο καταυλισμός ήταν σε μια κατηφόρα που κατέληγε στη θάλασσα, από την οποία οι πιο κοντινές σκηνές απείχαν πενήντα μέτρα. Η δικιά μας απείχε γύρω στα εκατόν πενήντα.

Του λέω: «Θανάση εγώ θα τρέξω ουρλιάζοντας, τάχα να πέσω στη θάλασσα. Εσύ τρέξε να με σώσεις γιατί αλλιώς βράχια είναι θα πέσω και θα τσακιστώ».

Πράγματι έτρεξε και μ' έσωσε. Πήγα πάλι στο αναρρωτήριο που λειτουργούσε ως δικλίδα ασφαλείας, αλλά άδεια δεν πήρα.

Όταν έφυγαν οι πολιτικοί από τη Μακρόνησο, μας χάρισαν τα κρεβατάκια τους, διότι αυτοί ως μη στρατιώτες είχαν περισσότερο ελεύθερο χρόνο, το δικαίωμα να ετοιμάζουν το φαγητό τους και να κάνουν

κατασκευές.

Ένα βράδυ λοιπόν καθόμασταν σ' αυτά τα κρεβατάκια, είχαμε οικονομήσει και δυο παγούρια κρασί και τα είχαμε πιει. Είχε σημάνει το σιωπητήριο αλλά εμάς μας είχε πιάσει το κρασί κι αρχίσαμε το τραγούδι. Μαζί μας είχαμε τον Νίκο Χατζηνικολάου που έκανε καριέρα τενόρου αργότερα. Με τον Θανάση, που ήταν θεατρόφιλος και γνώστης της θεατρικής κουλτούρας από τον πατέρα του, τραγουδούσαν κάτι από τον «Βαφτιστικό». Κι επάνω εκεί που τραγουδούσαν ντουέτο άνοιξε η μπάντα της σκηνής και φάνηκε ένα ζευγάρι αρβύλες σε πολύ καλή κατάσταση. Ήταν ξεκάθαρο πως έμπαινε μέσα αξιωματικός.

Ο Θανάσης σταμάτησε αυτόματα το τραγούδι και λες κι είμαστε σε γύρισμα ταινίας, έκανε με τα μάτια του ένα κατακόρυφο πλάνο από τις μπότες ως το κεφάλι, συνοδεύοντάς το με τον ανάλογο ήχο.

Είχε μπει μέσα ο Τριανταφύλλου, ο επονομαζόμενος και Σάμπας, διότι είχε ζητήσει από τον συνστρατιώτη Νίκο Παπαδόπουλο να του μάθει σάμπα. Ήταν κι αυτός στρατιώτης, αλλά είχε γίνει εξ απονομής ανθυπολοχαγός. Εννοείται πως δρούσε υπέρ της εξουσίας και όπως ήταν φυσικό μας έβγαλε στην αναφορά.

Εγώ είπα πως ευχάριστα παρακολουθούσα το τραγούδι γιατί ήταν πολύ ωραίο. Και με απάλλαξαν.

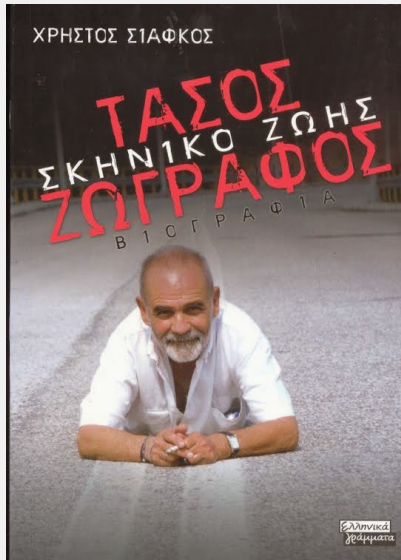
Ο Βέγγος δικαιολογήθηκε πως ήθελε να γίνει ηθοποιός και πως είχε καλή φωνή και παρασύρθηκε. Τον απάλλαξαν επίσης.

Ο Χατζηνικολάου ένα παιδί που είχε σπουδάσει με υποτροφία του Δήμου Αλεξανδρούπολης στο Ωδείο, λίγο πιο φοβισμένος είπε πως τραγουδούσε γιατί είχε πεθάνει ο πατέρας του πριν σαράντα μέρες και είχε μέσα του ένα πλάκωμα.

Του λέει ο διοικητής, ο Θεολογίτης: «Πέθανε ο πατέρας σου και τραγούδαγες; Είκοσι μέρες φυλακή».

Ο Θεολογίτης μετέπειτα έγινε φίλος μας. Όταν έκανε τις «Ταινίες γέλιου» ο Θανάσης, στην αρχή της χούντας, τον είχαν αποστρατεύσει λόγω δημοκρατικών φρονημάτων. Πήγε τότε και τον βρήκε και ζήτησε να γίνει διευθυντής παραγωγής αφού όπως είπε ήξερε να διοικεί.

Ο Θανάσης, εγώ κι ο Κούνδουρος μπορώ να πω ότι αόριστα δεθήκαμε με κάτι. Ο Κούνδουρος έλεγε πως ήθελε να κάνει ταινίες κι εγώ είχα αρχίσει να δουλεύω στο θέατρο ενώ ήξερα πως ο κινηματογράφος ήταν η συνέχειά του. Όσο για τον Θανάση, με τα καμώματά του, με το πώς μιλούσε, με το πώς έτρωγε, με το πώς έτρεχε, με πώς έλεγε ότι πεινούσε, και με το πώς αντιδρούσε στα αφηγήσεις του Νίκου Παπαδόπουλου που μας ξενυχτούσε τρία βράδια λέγοντάς μας ιστορίες, φαινόταν πως θα γίνει ηθοποιός.

[...] Παρέα έκανα με τον κολέγα μου τον Πατραμάνη με τον οποίο κοιμόμαστε αρχικά στην ίδια σκηνή. Είμαστε πολύ επιφυλακτικοί, γιατί δεν ήξερες ποτέ ποιος ήταν ο ρουφιάνος. Μαζί κοιμόμαστε και όταν έφεραν τις μεγάλες αμερικάνικες σκηνές. Και μαζί μας είχαμε τον Νίκο Χατζηνικολάου, έναν τενόρο της Λυρικής και τον Θανάση Βέγγο. Εννοείται πως αδελφός ήταν ο Κούνδουρος.

Ο Βέγγος ήταν όπως είναι και τώρα. Μανιώδης με την καθαριότητα, δεν είχαμε νερό να πιούμε κι αυτός κοίταζε πώς να ξεσκονίσει και να γυρίσει τις τσέπες του ανάποδα μην έχουν μέσα χνούδι. Εννοείται τσέπες αμεταχειρίστες, παρθένες, γιατί δεν είχαμε δα να βάλουμε κάτι μέσα. Όταν ήρθε ο Θανάσης, ο Γιάννης Γκούμας μου είπε πως είχε έρθει ένα γειτονάκι του που είχε μεγάλη πλάκα. Πρόσθεσε ακόμα ότι ο Θανάσης ήθελε να γίνει ηθοποιός και πως έπρεπε να του βρίσκουμε ψωμί γιατί δεν χόρταινε με τίποτα. Κι έτσι ό,τι περίσσευε από του καθενός την κουραμάνα το δίναμε στον Βέγγο. Ο οποίος ήταν όπως και τώρα αεικίνητος, πρωταθλητής ανώμαλου δρόμου στη Μακρόνησο, έκανε το νησί πάνω κάτω τρέχοντας. Δεν κάπνιζε κιόλας όπως οι περισσότεροι από μας.

Τα πακέτα τα μικρά τότε είχαν έντεκα τσιγάρα και τα μεγάλα είκοσι δύο. Η Φρειδερίκη έκοψε ένα τσιγάρο από τα μικρά και δύο από τα μεγάλα για να τα δίνουν στο στρατό. Τα παίρναμε τζάμπα. Και μέχρι να φτιάξουν καινούρια πακέτα έβαζαν στα υπάρχοντα τυλιγμένο μέσα ένα χαρτονάκι για να μην κουνιούνται τα τσιγάρα. Παίρναμε κι εμείς καθημερινά, τα δέκα τσιγάρα που έδιναν σ' όλους τους στρατιώτες. Ο Βέγγος μας τα μοίραζε και του δίναμε ψωμί.»

Από τις αναμνήσεις του σκηνογράφου - εικαστικού καλλιτέχνη Τάσου Ζωγράφου, όπως καταγράφηκαν στο βιβλίο του Χρήστου Σιάφκου "ΤΑΣΟΣ ΣΩΓΡΑΦΟΣ - ΣΚΗΝΙΚΟ ΖΩΗΣ - ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ", εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2009.

Πηγή: e-oikodimos.blogspot.gr